

Ulrik Bisgaard & Carsten Friberg (red.)
Det æstetiske aktualitet

**SANSEERFARING,
 KUNST-FILOSOFI OG
 HVERDAGS-ÆSTETIK**

Af Boris Brorman Jensen

Ulrik Bisgaard og Carsten Friberg (red.): Det æstetiske aktualitet 271 sider. Multivers, 2006. Pris: 328 kr.

Selv om jeg er gået helt kold i 'Kender du typen', boligprogrammer som 'Hammerslag' og andre livsstilmagasiner, der populariserer forskellige former for kategorisering af menneskertyper og symbolværdier efter materielle indikatorer, så er jeg alligevel dybt fascineret af disse æstetisk-analytiske gættelege. Den præcision, hvormed de forskellige livsstilseksperter 'kan gætte hvem det er', siger noget om, hvilken betydning vi må tillægge det æstetiske i stort set alle afskygninger af hverdagslivet.

Men hvorfor er det egentlig så fængslende at læse og afkode hverdagslivets æstetiske praksisformer? Og hvilken betydning har denne æstetisering af hverdagslivet egentlig for individet, samfundøkonomien, kunsten, arkitekturen og andre kulturelle fællesskabsformer? Disse spørgsmål diskuteres indgående i en nylig udkommet antologi redigeret af filosof Carsten Friberg og idé- og kunsthistoriker Ulrik Bisgaard.

„Det æstetiske aktualitet“ rummer bidrag fra 15 forskellige fagfolk med mere eller mindre direkte tilknytning til de æstetiske fag samt et afsluttende interview med filosoferne Gernot Böhme, Martin Seel, Richard Shusterman og Mario Perniola.

Morten Kyndrup skriver i „Æstetisk værdi, objekt, æstetik“ om den æstetiske diskurs og forholdet mellem videnskab, kunst og filosofi. Kyn-

drups noget kondenserede karakteristisk af værdidømmens implikationer og funktionalitet leverer trods det høje lixtal et aldeles fremragende bidrag til forståelsen af den kritiktradition og pædagogiske model, som bedrives på rigtig mange arkitektskoler og andre kreative uddannelser.

Christian Kock underviser i litteraturvidenskab og refererer i „Æstetisk litteraturvidenskab“ til konkrete eksempler på betydningen af forskellige teksters æstetiske energier, der gør op med den semiotisk og strukturalistisk inspirerede litteraturvidenskabs anæstetiske tekstforståelse. Kock refererer bl.a. til Wolfgang Iser, som af kryptiske omveje har inspireret en ny generation af teoretisk interesserede arkitekter til at kortlægge den moderne bys appelstrukturer: Ubestemte steder, åbninger, tomrum, terrain vague, overskudslandskaber osv. Kock nævner desuden neuroæstetikken, der i øjeblikket tages op i forsknings-sammenhæng på Arkitektskolen Aarhus.

Spørgsmålet om, hvad der sker inde i hovedet på folk, som gør sig forestillinger om det skønne og sublimе og den intime sammenhæng med rummet omkring os og de mere eksistentielle forestillinger, vi gør os, belyses af Bent Flemming Nielsen. Hans artikel „Det skønnes fest“ handler om gudstjenestens æstetik og den religiøse liturgis form og forskellige sanses-appeller.

Rituel praksis og sakral æstetik har også betydning for den moderne kunstscene, hvilket Louise C. Larsen demonstrerer i sin artikel om „Det performative museum“. Hendes analyse af Libeskinds jødiske museum i Berlin er virkelig arkitektonisk værkanalyse for feinschmeckere og lige til at lægge i den gode eksempelsamling!

Diskussionen af, hvorvidt begrebet funktion er for snævert et rationale for arkitektonisk æstetik, og hvorvidt modernismens maskinelle opfattelse af brug ikke bør afløses af en mere åben tilgang til programmet eller arkitekturens performative karakter, som Larsen ville sige, bliver videreført i Ulrik Bisgaards bidrag „Æstetikens overflade og dybde“. Bisgaard skriver om shoppingcenteret i nyt lys og analyserer Bruuns Galleri i Århus med det, synes jeg, konstruktive udgangspunkt, at shoppingarkitekturen og konsum-æstetikken ud over hjernelam oplevelse og overfladebimmelim repræsenterer et reelt oplevelsesrum, der kan påvirke os kvalitativt. Ulrik Bisgaard brygger videre på en kritisk strategi, som tidligere har været præsenteret her i bladet, og det glæder mig naturligvis, at idé- og kunsthistorikere er begyndt at læse ARKITEKTEN.

Konsumkulturens okkupering af det kulturelle rum og oplevelsesindustriens stigende forbrug af steder og naturværdier er genstand for Anne Marit Waades artikel „Pilot Guides som fantastisk rejse“. Waade analyserer med udgangspunkt i rejseprogrammet Pilot Guides, hvordan den unge rygsækturists kartografiske oplevelsesmodus rummer en refleksiv distance til sin (konsum)kontekst, der mimer tv- og filmmediets iscenesættelsesformer.

Turismens og det moderne tv-medies reduktion af politiske, kulturelle og kontekstuelle kompleksiteter og markedets forsøg på at manipulere og kontrollere salgssituationens atmosfære udfoldes yderligere i Peter Borums „Æstetisering og semiotisering“. Borum refererer bl.a. til Umberto Eco's karakteristik af den mediebarne offentligheds forvandling fra statsstyret 'vidnesbyrd' til markeds-

styret 'storyboard' og den nihilistisk-populistiske forfatning, som ledsager tendensen.

Markedskræfternes annektering af det offentlige rum følges af Henrik Kaare Nielsen i artiklen „Det æstetiske totalisering?“. Her leveres en knivskarp og meget opbyggelig diskussion af, hvordan æstetisk praksis via sit oplysende og myndiggørende potentiale kan yde konsumkulturens og 'feel-good'-arkitekturens syntetiske fællesskabsfølelse tiltrængt modstand.

Ligesom Nielsen insisterer på, at der skal findes et frit tilgængeligt og dialogisk rum, hvor 'vi' kan møde de andres verden, afsøger Torben Sangilds i sin artikel om „Glitch-musik og æstetiseringen af det teknologiske lyd miljø“ nye musikalske fronter, der går til kreativt angreb imod den moderne lydteknologis akustiske perfektion. Glitch betyder glidning. Det er blevet genrebetegnelse for den musikalske raffinering af fejlløse og brist i moderne højteknologi, og glitch-musik er kunsten at få en cd, der hakker, til at blive til musik, der rykker.

Identifikation med forskellige musikalters udtryk og selviscenesættelsesformer bliver behandlet i Lars Henrik Ylanders (sympatiske) karakteristik af den moderne unge musikforbruger. Ylanders analyse af ungdomskulturens brug af musik og populærkultur som led i den personlige opbygningsproces rummer en stor tillid til sanserkendelsen og dermed æstetikens muligheder for at skabe både oplevelse og erfaring.

Forholdet mellem oplevelse af overfladekvaliteter og dybere erkendelse tages op af Carsten Friberg, der i „Det æstetiske aktualitet“ taler for et udvidet æstetikbegreb, der supplerer den elitære kunsterfaring med en

mere almen sanserkendelse, som inddrager vores måder at iscenesætte hverdagslivets rammer og de forskellige praksisformer, der kendetegner den mangearterede moderne offentlighed.

Det øgede fokus på æstetisering af samfundslivet og den moderne virksomhedsøkonomi bliver behandlet af Anne-Britt Gran i „Forestillinger om æstetisering af økonomien“. Gran stiller skarpt på oplevelsesøkonomiens teatraliske virkemidler og de individuelle forbrugsmønstre som indikator for valg af livsstil og æstetisk selviscenesættelse.

Smagspræferencer, konsum-kunst og de nyeste tendenser inden for ernæringsæstetik bliver kortlagt af Helle Brønnum Carlsen i „Er mad ikke bare noget der skal spises?“. Hun beskriver, hvorledes måltidet og dets iscenesættelse i den senmoderne kultur har udviklet sig fra simpel behovstilfredsstillelse og religiøs ur-institution til en socialt forankrende handling, der indgår i et ekspanderet kollektivt kommunikationsrum. På samme måde som spisning er blevet en raffineret kulturel tilegnelsesform, fordi fødevarer nu er etiketteret og råvaren er blevet ladet med et dannelsesprædikat, er den videnskabelige forståelse af 'den smagfulde tekst' blevet mere opmærksom på sammenhængen mellem æstetik og retorik.

Dette emne uddybes af Signe Pildal Hansen med nedslag i forskellige traditioner fra Aristoteles til moderne ungdomskulturers udtryksbevidsthed, originalitets- og ethosforståelse.

Forholdet mellem originalitet og autenticitet, mellem hverdagslivets nye udtryksformer og kunstæstetiske erfaringsformer tages op af Jørgen Dehs i „Det rene i det urene“. Dehs slutter rækken af selvstændige artik-

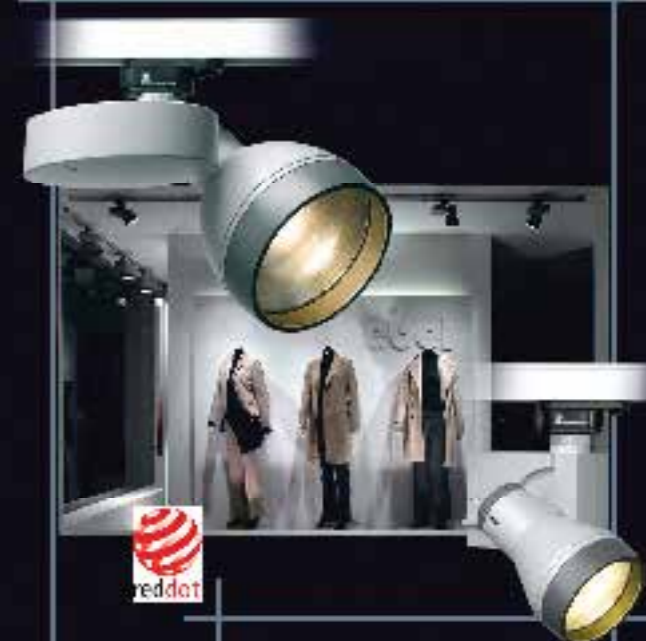
ler med at problematisere det fælles hovedtema: „Det kritiske spørgsmål i den forbindelse er ikke, om dagligdagskulturens sanselighedsformer bør gælde som mindre genuint æstetisk fænomen end kunst, men i hvilken udstrækning det gode måltid, det gode design, den gode populærmusik osv. kalder på teoretisk bearbejdelse eller kan repræsentere en alvorlig udfordring for intellektet.“

Antologien afsluttes med en 'virtuel' samtale mellem redaktørerne og filosoferne Gernot Böhme, Martin Seel, Richard Shusterman og Mario Perniola, der passende kan danne udgangspunkt for videre diskussioner.

Antologien hænger ret godt sammen, selv om de enkelte bidrag varierer noget i form og sværhedsgrad. De fleste af teksterne er nemme at gå til, men der er et par stykker imellem, som er så kompakte og 'akademiske', at fagfolk på sidelinjen som undertegnede må igennem stoffet en ekstra gang. Det gør ikke så meget, for der bliver virkelig leveret viden, som er værd at terpe, og det er derfor en skam, at der har sneget sig et par små, men alligevel æstetisk pirrende fejl ind i opsætningen af teksten: Indrykning, sidetal i indholdsfortegnelsen og inkonsekvent anvendelse af notesystem. Det rokker nu ikke ved indtrykket af en aldeles fremragende udgivelse. De to redaktører tager tråden op efter Stig Brügger og Mogens Møller, hvis perlerække af kunstfilosofiske publikationer i sin tid var med til at løfte diskussionen på de to arkitektskoler. Udgivelsen er højaktuel, stimulerende læsning og lige til at bestille hjem i klassesæt på de æstetiske fag, arkitektuddannelsernes forskerskoler og mere vidensbegærlige studiemiljøer. Den får mine bedste anbefalinger.

AGÉN LYS

elli.bi
bi.box

HOFFMEISTER

- ◆ Eksklusiv 3-faset skinnespot i flere flere farver og størrelser
- ◆ Trinløs regulering af lyskegle
- ◆ Til stift- eller metal-halogen lyskilde
- ◆ Roterbar 360° og klipbar +/- 90°
- ◆ Bredt udvalg af tilbehør
- ◆ Ingen skygge fra brænder i lyskilden

www.agen.dk
AGÉN LYS
 Torberthøj 1 • 2665 Vædelev • Sund • 4333 5335
 SHOWROOM PARKEN
 PH. Lings Allé 1 2. et. • 2100 København Ø